

Peilstationsonderzoek 2019 – Privacy

Achtergrondinformatie voor scholen en ouders over privacy en persoonsgegevens.

Het doel van het onderzoek

Dit onderzoek wordt uitgevoerd door het Trimbos-instituut met financiering van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Het Peilstationsonderzoek levert landelijke cijfers over middelengebruik onder Nederlandse scholieren van 10 tot 18 jaar. Deze cijfers zijn nodig voor onderbouwing van landelijke beleidsmaatregelen en preventieprogramma's, zoals de NIX18 campagne en de Gezonde School. De kennis van de studie wordt ook gebruikt voor lesprogramma's op school en het levert daarmee een belangrijke bijdrage aan de ontwikkeling van kinderen en jongeren.

Uitvoering onderzoek

Bij de uitvoering van het Peilstationsonderzoek is de privacy van de scholieren en ouders belangrijk. Het onderzoek wordt daarom zó uitgevoerd dat de antwoorden op de vragenlijsten niet te herleiden zijn tot een individuele leerling of ouder. Daarnaast worden de gegevens opgeslagen in de beveiligde omgeving van het Trimbos-instituut.

Voortgezet Onderwijs

Op scholen die meedoen aan het Peilstationsonderzoek Scholieren worden 3 tot 5 klassen geselecteerd voor deelname. De scholieren vullen gedurende een lesuur een digitale vragenlijst in (duurt ongeveer 30 minuten). Dit gebeurt strikt vertrouwelijk onder toezicht van een onderzoeksassistent van het Trimbos-instituut. De IP-adressen worden niet verzameld. Scholieren krijgen een willekeurige code om in te loggen. Deze code is nodig om er voor te zorgen dat scholieren de lijst maar één keer kunnen invullen. De code is niet gekoppeld aan de naam van de leerling, de naam van de klas of de naam van de school. Wel kunnen we met de code achterhalen welke kinderen er bij elkaar in de klas zitten (maar dus niet in welke klas of welke school). De antwoorden op de vragenlijst zijn niet te herleiden tot een individuele leerling. In de vragenlijst voor de scholieren wordt niet gevraagd naar de naam van de school of de naam van de leerling.

Basisonderwijs

Op basisscholen wordt op elke school in één groep 7 en één groep 8 een papieren vragenlijst afgenomen. In de vragenlijst wordt niet gevraagd naar de naam van de leerling of die van de school. Om de privacy te waarborgen vraagt de onderzoeksassistent de scholieren ook nadrukkelijk deze gegevens niet op de vragenlijst te schrijven. De onderzoeksassistent verzamelt de vragenlijsten direct na het invullen en neemt ze in een gesloten envelop mee. Er blijven geen vragenlijsten achter op school. De afgesloten enveloppen worden ter verwerking verstrekt aan een door het Trimbos-instituut gecontracteerd scanbureau. Met het scanbureau zijn afspraken gemaakt over de beveiliging en geheimhouding. Het scanbureau digitaliseert de anonieme vragenlijsten, leest de antwoorden in en produceert een anoniem databestand. Zowel het anonieme databestand als de gedigitaliseerde, anonieme, vragenlijsten worden door het scanbureau aan het Trimbos-instituut verstrekt. Het scanbureau vernietigt daarna de papieren vragenlijsten en het databestand.

Ouders

Ouders van middelbare scholieren ontvangen via de school een uitnodigingsbrief voor het onderzoek onder ouders. In deze brief is een link naar een website opgenomen. De vragenlijst kan gestart worden met de invoering van een algemeen wachtwoord. Het wachtwoord is niet gekoppeld aan een individuele ouder, zodat de antwoorden niet te herleiden zijn naar een persoon. De IP-adressen worden niet verzameld.

Inhoud van de vragenlijsten

De scholieren-vragenlijst richt zich op de gezondheid van de scholieren en hun gedrag. De vragenlijst bevat ook enkele vragen over achtergrondkenmerken (geslacht, geboortemaand en -jaar en 4-cijferige postcode). Deze vragen zijn nodig om de landelijke representativiteit van het onderzoek te kunnen controleren. Ook met de combinatie van alle data is het redelijkerwijs onmogelijk voor het Trimbos-instituut om individuele scholieren te identificeren.

De ouder-vragenlijst richt zich op opvoedgedrag en houding van ouders ten aanzien van middelengebruik. De vragenlijst bevat ook enkele vragen over achtergrondkenmerken (geslacht, leeftijd in categorieën, 4-cijferige postcode, hoogst voltooide opleiding en hoogst voltooide opleiding van partner). Met de combinatie van alle kenmerken is het voor Trimbos-instituut redelijkerwijs onmogelijk individuele ouders te identificeren.

Uitwisseling van gegevens

Tussen de school en het Trimbos-instituut vindt geen uitwisseling van gegevens plaats. Wij spreken met de scholen af dat zij contactgegevens van scholieren en ouders strikt geheimhouden en onder geen beding aan het Trimbos-instituut verstrekken. Het Trimbos-instituut heeft dus geen inzage in de bestanden van de scholen. Bovendien zal het Trimbos-instituut de onderzoeksgegevens alleen op landelijk niveau rapporteren, niet op schoolniveau. Omdat de verwerkte gegevens niet te herleiden zijn tot een school kunnen scholen geen rapportage op schoolniveau ontvangen. Op deze manier borgen wij de anonimiteit.

Bedenktijd

Ouders ontvangen minimaal een week voor afname van de vragenlijsten in de klas een informatiebrief van de school. Deze brief beschrijft het doel van het onderzoek en de inhoud van de vragenlijst. Ook wordt ingegaan op de anonimiteit en de mogelijkheid van ouders om bezwaar te maken tegen deelname van hun kind aan het onderzoek. Als de ouders bezwaar hebben dan kunnen ze dat laten weten aan de school (i.v.m. de privacy kan deze afmelding niet aan het Trimbos-instituut worden doorgegeven). De docent houdt bij welke scholieren niet meedoen. Het kind vult dan de vragenlijst niet in.

Voorafgaand aan het onderzoek legt een onderzoeksassistent mondeling en klassikaal aan de scholieren uit waar het onderzoek over gaat, wat het doel van het onderzoek is, en dat het onderzoek anoniem is. Op hun scherm of op papier kunnen scholieren aangeven dat zij de uitleg begrepen hebben en akkoord gaan met deelname aan het onderzoek. Als zij vragen hebben, kunnen zij deze stellen aan de onderzoeksassistent. Uiteraard kunnen scholieren er ook voor kiezen om niet deel te nemen aan het onderzoek. Ook tijdens het onderzoek kunnen scholieren besluiten te stoppen.

Privacy en ethische toetsing

Trimbos-instituut heeft een uitgebreide afweging gemaakt in welke mate de gegevens te herleiden zijn. Zoals hierboven beschreven zijn de gegevens die voor het Peilstationsonderzoek worden verzameld door het Trimbos-instituut redelijkerwijs niet te herleiden tot een individuele leerling of ouder. Voor het onderzoeksdoeleinde is het namelijk niet nodig om ouder of kind te identificeren en wij zullen dus ook geen pogingen daartoe ondernemen. Het Trimbos-instituut behandelt de gegevens als vertrouwelijk en beveiligt de gegevens conform haar informatiebeveiligingsbeleid. Alle onderzoekers binnen het Trimbos-instituut zijn gebonden aan geheimhouding. Het Peilstationsonderzoek heeft een ethische toetsing ondergaan en heeft goedkeuring ontvangen van de interne Trimbos Ethische Toetsingscommissie.

Rapportage

De gegevens die wij publiceren zijn niet herleidbaar tot individuele scholieren, ouders of scholen. Ook de namen van de deelnemende scholen zullen niet worden genoemd. Scholen ontvangen geen rapportage op schoolniveau omdat dit de privacy van de leerlingen in het geding zou kunnen brengen.

Klachtenprocedure

Bij vragen of klachten over de verwerking van de gegevens kunt u mailen naar peilstationsonderzoek@trimbos.nl of telefonisch contact op te nemen met de projectleider van het Peilstationsonderzoek Scholieren (dr. Karin Monshouwer, telefoonnummer 030-2959387, ma-di-do).